

Голові разової спеціалізованої вченої ради
Харківського національного університету
імені В.Н. Каразіна
доктору юридичних наук, професору
Олександр ХРАМЦОВУ
майдан Свободи 4, м. Харків, 61022

ВІДГУК

**офіційного опонента доктора юридичних наук, професора, директора
Навчально-наукового інституту права та інноваційної освіти
Дніпровського державного університету внутрішніх справ
Шаблистого Володимира Вікторовича на дисертацію
Ріяко Євгена Олександровича на тему:
«Межі національної кримінально-правової юрисдикції (порівняльне
дослідження)», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії
у галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»**

На підставі вивчення дисертації та копій публікацій здобувача Ріяко Є.О., слід зазначити наступне.

Обрана тема відповідає спеціальності наукового пошуку та визначається, перш за все, тим, що у сучасних умовах, коли Україна протистоїть збройній агресії та проводить широкомасштабні заходи із забезпечення оборони та національної безпеки, питання дотримання законності набувають особливої ваги. Від правильного розуміння меж національної кримінально-правової юрисдикції напряму залежить притягнення усіх російських воєнних злочинців до відповідальності після нашої Перемоги над ворогом.

Як зазначає сам здобувач, із часу відновлення державної Незалежності Україна послідовно позиціонує себе як частина демократичної світової спільноти, як повноправний активний учасник загальноєвропейської політики. Попри створювані повномасштабними злочинними воєнними діями країни-агресора перешкоди соціально-економічному розвитку України, спроби зруйнувати національний суверенітет і територіальну цілісність, наша країна продовжує цілеспрямований рух до повноцінної європейської інтеграції. Власне, європейський вектор розвитку став для України єдиним та безальтернативним шляхом удосконалення правової держави та механізмів розвитку громадянського суспільства, захисту прав і свобод людини і громадянина на своїй території. Викладене вимагає від суб'єктів, відповідальних за функціонування національної правової системи (у тому числі кримінально-правової), уважного й водночас критичного вивчення та, у

разі потреби, – інтеграції у вітчизняне законодавство досвіду регулювання й охорони суспільних відносин, а також тих правових і нормативних засобів та прийомів вирішення цих завдань, які використовуються партнерами України по світовому правовому простору. Багатовимірність національних правових систем надає значну кількість позитивних (іноді – й негативних) прикладів вирішення конкретних задач кримінально-правового регулювання та кримінально-правової охорони, які стають перспективними об'єктами для вивчення, аналізу й можливого впровадження у процесі реформування національної кримінально-правової системи в Україні, зокрема, у ході вдосконалення юрисдикційних приписів Кримінального кодексу (далі – КК) України. До таких об'єктів належать і нормативно врегульовані способи визначення меж здійснення державами світу своїх повноважень застосовувати, керуючись внутрішніми джерелами кримінального права і загальновизнаним принципами та нормами міжнародного права, обмеження прав і свобод особи та меж, в яких агенти цих держав (правоохоронні органи, органи кримінальною юстиції та правосуддя) уповноважуються підтримувати певний порядок суспільних відносин на певній території (забезпечувати охорону суспільних відносин, запобігати правопорушенням, реагувати на протиправну (зокрема й кримінальну) поведінку). Визначення таких меж потрібне й для усунення (мінімізації) конкуренції між агентами різних суб'єктів міжнародного права під час виконання правоохоронних функцій та здійснення правосуддя. Нарешті, в світлі перспектив євроінтеграції, в Україні важливо розуміти, яким чином в цій спільноті регулюється розподіл компетенції на встановлення правопорядку кримінально-правовими засобами конкретних її членів, як відбувається взаємодія між кримінально-правовими системами учасниць цієї спільноти..

Отже, очевидним є той факт, що подана на рецензування робота присвячена актуальній проблемі, розв'язання якої сприятиме подальшому удосконаленню положень науки кримінального права.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, які сформульовані в дисертації, підтверджений теоретичною та методологічною базою дослідження, критичним аналізом та узагальненням наукових праць, комплексним аналізом законодавства й міжнародної практики в цій сфері.

Передусім позитивним слід визнати чітке визначення автором об'єкта та предмета дослідження, що, на жаль, сьогодні не часто зустрічається в наукових роботах такого рівня. Правильне розуміння об'єкта та предмета дослідження дозволило дисертанту зробити свою наукову ідею цілісною, обґрунтованою, донести до наукової громадськості власні ідеї та пропозиції, а

також уникнути формалізму та зробити дисертацію вагомим внеском у правничу науку.

Крім того, під час дослідження було використано широкий спектр загальнофілософських, загальнонаукових, логічних і спеціально-юридичних методів і прийомів наукового пізнання, застосування яких дозволило всебічно проаналізувати об'єкт дослідження. Усі вони застосовувались у взаємозв'язку та взаємодії, відповідно до поставленої мети й завдань, об'єкта і предмета дослідження. ***Разом із тим, мета дослідження є не без дискусійною, про що напишу далі.***

Обґрунтованість висновків та рекомендацій дисертаційного дослідження підтверджується наявністю інформації про використання результатів дослідження у: у науково-дослідницькій діяльності – послужить подальшим науковим розробкам питань чинності, дії та застосування вітчизняного законодавства про кримінальну відповідальність (акт упровадження в діяльність Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В.В. Сташиса Національної академії правових наук України від 02.12.2025 року); у освітній діяльності – послужить підготовці та розширенню змісту навчальних і методичних видань із кримінального права України, курсів кримінологічної політики, міжнародного кримінального права, викладання цих дисциплін (акт упровадження в освітню діяльність юридичного факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна від 16.12.2025 року); у правотворчості – може бути врахований в ході реформування законодавства України про кримінальну відповідальність (удосконалення юрисдикційних приписів КК); у правозастосуванні – сприятиме тлумаченню юрисдикційних приписів кримінального законодавства працівниками правозастосовних органів та його застосуванню з урахуванням меж національної кримінально-правової юрисдикції.

Питання, які розглядаються в дисертації, розкрито на досить високому методологічному рівні. Зокрема, проаналізовано широкий спектр вітчизняних і зарубіжних науково-теоретичних та монографічних робіт з окресленої проблематики, що свідчить про поглиблений аналіз порушеної в дослідженні проблеми. Крім того, автор вивчив і проаналізував періодичну літературу з цього питання, що свідчить про спробу синтезувати поряд із загальноприйнятими поняттями новітні підходи до розуміння проблеми.

З аналізу дисертації видно, що під час проведеного дослідження було використано не лише юридичну літературу, а й цінний емпіричний матеріал, що дозволило дисертанту досягти високого ступеня обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій. Очевидно, що автор, працюючи над написанням дисертації, дотримувався процедури систематизації наукової

літератури під час її аналізу.

*На мою думку, дисертант досить дискусійно визначив мету дисертаційного дослідження – метою дослідження є **ОДЕРЖАННЯ НАУКОВО ОБҐРУНТОВАНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ**, що дозволяють оцінити сучасний стан теоретичної розробки проблеми меж національної кримінально-правової юрисдикції і формулювання науково обґрунтованих висновків щодо їх оптимального встановлення в КК України з урахуванням позитивного досвіду їх нормативного регулювання законодавством зарубіжних держав.*

У процесі дослідження дисертант не абстрагувалася в наукову розробку проблеми, а поставив конкретні та чіткі завдання, у зв'язку з чим дисертація отримала цікавий та корисний напрям не лише в науковому руслі, що дозволило одержати практичні результати, сформулювати корисні для практичного застосування висновки.

Аналіз рецензованої дисертації дає змогу стверджувати, що в результаті проведеного дослідження автор досягнув визначеної мети й виконав поставлені завдання. Причому сформульовані висновки та пропозиції є досить аргументованими й оригінальними, відповідають вимогам сьогодення та можуть бути застосовані на практиці.

Структура дисертації добре продумана і відповідає тим завданням, які поставив перед собою автор. Дисертант послідовно виклав матеріал, здебільшого правильно співвідносячи загальні та конкретні питання, сформулював необхідні наукові дефініції. Рукопис в цілому складається з анотації, вступу, трьох розділів, що включають десять підрозділів, а також висновків, списку використаних джерел і 2-х додатків. Загальний обсяг дисертації – 233 сторінки, з яких основний текст – 187 сторінок, список використаних джерел (232 найменування) – на 24-х сторінках, додатки – на 10-ти сторінках.

У першому розділі дослідження проаналізовано теоретичні, соціально-політичні й нормативні засади визначення меж національної кримінально-правової юрисдикції України. Зокрема, прослідковано сучасний стан теоретичного розуміння національної кримінально-правової юрисдикції та її меж у кримінальному праві України, виявлено соціально-правові передумови формування меж національної кримінально-правової юрисдикції України, розкрито конституційні, міжнародно-правові та кримінально-політичні аспекти встановлення меж національної кримінально-правової юрисдикції України.

Другий розділ роботи присвячений історичним та методологічним аспектам визначення меж національної кримінально-правової юрисдикції України та проблемам їх розуміння в доктрині вітчизняного кримінального

права. У ньому описано генезис доктринальних ідей щодо меж національної кримінально-правової юрисдикції та історичний досвід їх нормативного регулювання у кримінальному праві України, показано проблеми врахування меж національної кримінально-правової юрисдикції у теорії кримінального права України, а також визначені методологічні засади та запропоновано авторську методикау дослідження меж національної кримінально-правової юрисдикції.

Третій розділ дисертації повною мірою присвячений компаративному аналізу сучасного законодавчого досвіду регламентації меж національної кримінально-правової юрисдикції у зарубіжних державах (за галузевим законодавством Німеччини, Австрії, Франції, Польщі, Словаччини, країн Балтії (Литва, Латвія, Естонія), деяких держав Причорноморського регіону та Закавказзя (Грузія, Вірменія, Азербайджан, Туреччина).

У висновках за результатами дослідження загалом сформульовано низку положень теоретико-методологічного характеру, а також пропозицій і рекомендацій, що мають вагоме значення для вдосконалення положень науки кримінального права.

Таким чином, структурно дослідження побудовано логічно, розділи і підрозділи пов'язані між собою. Обрана структура дисертації дозволила автору продемонструвати гідний рівень знань з кримінального права, ґрунтовно проаналізувати як положення нормативно-правових актів, так і погляди науковців з проблематики дослідження. Під час розподілу розділів основного тексту на підрозділи автор дотримувався правил пропорційності та взаємовиключення.

Дисертант послідовно виклав матеріал, здебільшого правильно співвідносячи загальнотеоретичні та практичні питання, сформулював необхідні наукові висновки та дефініції.

Мета і завдання, визначені автором у вступі, відповідають змісту дослідження та загальним висновкам, а всі висновки та рекомендації, зроблені ним, об'єднані провідною ідеєю вдосконалення кримінального права в частині розуміння меж національної кримінально-правової юрисдикції.

Також привертає увагу стиль, яким написано роботу: він означений логічністю, послідовністю та ясністю аргументування думок. Деякі досить складні теоретичні положення дисертації сформульовані зрозумілою мовою, та викладені без зайвих ускладнень.

Загалом на сторінках дисертації авторці вдалося розгорнути цікаву дискусію, використавши широкий спектр вітчизняних і зарубіжних науково-теоретичних та монографічних робіт з різних галузей наукових знань, що свідчить про поглиблений аналіз актуалізованої проблеми.

Таким чином, гарантією достовірності й теоретичної обґрунтованості наукових положень, сформульованих автором висновків і рекомендацій є правильно визначені мета й завдання дослідження, структура та логіка викладеного матеріалу.

Новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що воно є першим в Україні цільовим комплексним дослідженням меж національної кримінально-правової юрисдикції, в якому з активним використанням інструментарію компаративного аналізу одержано науково обґрунтовані результати, спрямовані на оцінку сучасного стану та визначення перспектив удосконалення юрисдикційних приписів. У дисертації обґрунтовані теоретичні положення та висновки, що мають важливе значення для розвитку кримінально-правової науки, а також для тлумачення, застосування і вдосконалення положень законодавчих актів. За результатами дослідження обґрунтовано низку нових концептуальних положень, висновків та рекомендацій, що мають важливе теоретико-практичне значення.

У роботі враховано положення як національного, так і міжнародного законодавства, проаналізовано теоретичний матеріал, що стосується тематики роботи. Це дало змогу виробити новий підхід до дослідження значної кількості проблем, якими означена досліджувана проблема.

Переважає більшість положень, винесених автором на захист, і висновків є новими або містять значну частку новизни. Зокрема, в дисертації уперше з урахуванням презумпції приналежності національної кримінально-правової юрисдикції кожній державі як організації публічної влади, відповідальної за правопорядок і правосуддя та як суб'єкта міжнародного права, доведено, що регулятивні норми внутрішнього кримінального права про чинність та дію у просторі й за колом осіб його джерел (юрисдикційні приписи) не встановлюють таку юрисдикцію, а лише визначають (конкретизують) її межі.

Тобто роботі притаманна наукова новизна, порушено низку невисвітлених вітчизняною юридичною наукою проблем, розв'язання яких дозволить більш ефективно протидіяти злочинності, зокрема пов'язаною із військовою агресією РФ.

У висновках дисертації на підставі узагальнення основних положень проведеного дослідження проблеми, сформульовано, висновки, пропозиції та рекомендації.

Таким чином, є всі підстави стверджувати, що висновки дисертації є цілісними, логічними та обґрунтованими, відповідають меті й завданням

дослідження, містять важливі теоретичні положення.

Повнота викладений наукових результатів в опублікованих працях здобувача.

Основні наукові результати дисертації відображено у 8 публікаціях, з яких: 3 – статті в наукових фахових виданнях України, 5 – матеріали конференцій.

Перелік наукових праць здобувача й аналіз їхнього змісту засвідчують, що наукові результати, висновки та рекомендації дисертаційного дослідження досить повно викладено у вітчизняних наукових фахових виданнях, пройшли апробацію на різних науково-практичних конференціях.

Дискусійні положення дисертаційної роботи.

За результатами розгляду роботи потрібно також звернути увагу дисертанта на такі дискусійні положення:

1. Щодо мети дослідження.

Мета дослідження полягає в одержанні науково обґрунтованих результатів, що дозволяють оцінити сучасний стан теоретичної розробки проблеми меж національної кримінально-правової юрисдикції і формулювання науково обґрунтованих висновків щодо їх оптимального встановлення в КК України з урахуванням позитивного досвіду їх нормативного регулювання законодавством зарубіжних держав. На мою думку, метою цієї дисертації могло бути удосконалення кримінального права в частині розуміння меж національної кримінально-правової юрисдикції у порівняльно-правовому вимірі.

Таке твердження зумовлене тим, що дисертація є кваліфікаційною працею на здобуття ступеня доктора філософії у галузі права, в якій дійсно вирішено поставлені дослідницькі завдання, тоді як одержання науково обґрунтованих результатів є метою будь-якого дослідження, навіть на рівні окремої наукової статті.

2. Структурно-логічне забарвлення дисертації.

Автор задекларував 10 підрозділів дисертації, яким майже органічно відповідають 8 дослідницьких задач, що не зовсім корелюється із 19-ма висновками дисертації. Разом із тим, здобувачу вдалося виокремити по 1 пункту наукової новизни із кожного підрозділу дисертації, 4 із яких уперше (всього 11), що свідчить про максимальне намагання продемонструвати результати дослідження. Хочеться, щоби в майбутній монографії розгляд

цього питання знайшов свій розвиток. Під час захисту цьому питанню приділю окрему увагу.

Дослідивши більше 200 джерел, автор майже чомусь оминув своєю увагою надбання зарубіжних науковців з означеної тематики, про що свідчить тільки нормативні англомовні джерела у списку використаних джерел (лише джерела 1-20). Наукових англомовних праць всього лише декілька.

3. Про «найцінніше»

У п. 2 висновків автор наводить удосконалене поняття національної кримінально-правової юрисдикції як сукупність встановлених в інтересах захисту *НАЙЦІННІШИХ* об'єктів кримінально-правової охорони повноважень України на здійснення заходів щодо криміналізації та пеналізації суспільно небезпечних діянь і регулювання кримінально-правових відносин із урахуванням місця виникнення відповідних юридичних фактів та особливостей суб'єктів, які їх створили.

Під час захисту запрошую автора до дискусії з цього приводу – хочеться почути про певну новелу кримінального права – що він відносить до найцінніших об'єктів кримінально-правової охорони, оскільки розроблені законодавчі пропозиції стосуються будь-яких кримінальних правопорушень чи злочинів.

4. Останнє, світоглядне.

Автором детально описано межі національної кримінально-правової юрисдикції у порівняльно-правовому вимірі. Розділ три дисертації присвячено регламентації меж національної кримінально-правової юрисдикції в зарубіжних кримінальних законах – виглядають дещо не до кінця зрозумілими критерії обрання відповідного зарубіжного досвіду. Також у подальших дослідженнях пропоную автору більше уваги приділити міжнародному кримінальному праву в частині відступу держави від своєї кримінально-правової юрисдикції для притягнення воєнних злочинців до відповідальності.

Підсумовуючи викладене, слід зазначити, що наведені вище критичні зауваження та рекомендації стосуються дискусійних питань, певної неповноти та непослідовності розгляду окремих положень дисертації і не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційного дослідження, яке має науково-теоретичне і практичне значення, містить наукові висновки, нові підходи до вирішення конкретного наукового завдання щодо наукової розробки рекомендацій, спрямованих на підвищення ефективності регламентації меж національної кримінально-правової юрисдикції.

Висновок щодо відповідності дисертації встановленим вимогам.

Аналіз тексту дисертації свідчить про відсутність порушення автором вимог академічної доброчесності. У роботі наявні посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримано вимоги норм законодавства про авторське право; надано достовірну інформацію про результати наукової діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Зокрема, у рецензованій праці не виявлено ознак академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації.

Викладені в дисертації рекомендації та конкретні пропозиції щодо удосконалення чинного законодавства України є теоретично обґрунтованими та аргументованими, хоча і досить дискусійними.

Висновки та рекомендації, отримані під час дослідження, мають важливе практичне й теоретичне значення для науки кримінального права.

Основні положення дисертації з належним ступенем повноти були відображені автором у наукових статтях, підготовлених та опублікованих авторкою дисертації, кількість і якість яких відповідає вимогам щодо публікацій, зарахованих за темою дисертації.

Тема дисертації є актуальною, сформульовані автором висновки та рекомендації є достатньо аргументованими, характеризуються науковою новизною та мають значення не лише для юридичної науки, але й для правозастосовної практики.

Таким чином, дисертація, представлена **Ріяко Євгеном Олександровичем** є самостійним завершеним науковим дослідженням, в якому отримані нові науково обґрунтовані результати, спрямовані на вирішення наукового завдання, то має істотне значення для розвитку української науки кримінального права та правозастосування.

У підсумку слід зазначити, що дисертаційне дослідження на тему **«Межі національної кримінально-правової юрисдикції (порівняльне дослідження)»** відповідає вимогам, передбаченим Порядком підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 р. № 261 (зі змінами), Порядком присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44, а її автор – **Ріяко Євген**

Олександрович на основі публічного захисту заслуговує на присудження йому наукового ступеня доктора філософії з права за спеціальністю 081 «Право».

**Офіційний опонент –
Директор
Навчально-наукового інституту
права та інноваційної освіти
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ
доктор юридичних наук, професор**

Володимир ШАБЛИСТИЙ

Онлайн сервіс створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 14:47:19 10.06.2026

Назва файлу з підписом: Відгук_Ріяко.docx.asice
Розмір файлу з підписом: 44.7 КБ

Перевірені файли:
Назва файлу без підпису: Відгук_Ріяко.docx
Розмір файлу без підпису: 41.3 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: ШАБЛИСТИЙ ВОЛОДИМИР ВІКТОРОВИЧ
П.І.Б.: ШАБЛИСТИЙ ВОЛОДИМИР ВІКТОРОВИЧ

Країна: Україна

РНОКПП: 3161623730

Організація (установа): ФІЗИЧНА ОСОБА

Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 14:47:17
10.06.2026

Сертифікат виданий: КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"

Серійний номер: 5E984D526F82F38F040000005E53AB0184788C06

Алгоритм підпису: ДСТУ 4145

Тип підпису: Удосконалений

Тип контейнера: Підпис та дані в архіві (розширений) (ASiC-E)

Формат підпису: З повними даними для перевірки (XAdES-B-LT)

Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2026.04.06 13:00

Голові разової спеціалізованої вченої ради
Харківського національного університету
імені В.Н. Каразіна
доктору юридичних наук, професору,
Олександр ХРАМЦОВУ
майдан Свободи, 4, м. Харків, 61022

РЕЦЕНЗІЯ

офіційного рецензента, доктора юридичних наук, професора,
професора кафедри кримінально-правових дисциплін
юридичного факультету Харківського національного університету
імені В. Н. Каразіна **Харченка Вадима Борисовича**
на дисертацію **Ріяка Євгена Олександровича** за темою:
**«Межі національної кримінально-правової юрисдикції (порівняльне
дослідження)»**, яка була подана на здобуття наукового ступеня доктора
філософії з галузі знань 08 – Право за спеціальністю 081 – Право

Актуальність теми дисертаційної роботи. Дисертаційне дослідження Є. О. Ріяка «Межі національної кримінально-правової юрисдикції (порівняльне дослідження)» має суттєве значення у зв'язку з суверенним правом будь-якої держави визначати, які масові форми поведінки є кримінально протиправними на підвладній території та серед певного контингенту осіб (кримінально-правових резидентів) й встановлювати ефективні й прийнятні засоби впливу на прояви такої поведінки (покарання й інші заходи кримінально-правового характеру). Безумовно, цей примус має межі та поширюється лише на пене коло осіб, які діють на певних територіях. На сьогодні можна констатувати, що встановлення і реалізація державою своєї територіальної і персональної юрисдикції як повноважень щодо регулювання певного кола суспільних відносин (кримінально-правових відносин) не безмежне. Не зважаючи на створені повномасштабними злочинними воєнними діями країни-агресора перешкоди соціально-економічному розвитку нашої країни, спроби зруйнувати національний суверенітет і територіальну цілісність, Україна продовжує цілеспрямований рух до повноцінної європейської інтеграції, у тому числі й щодо встановлення меж національної кримінально-правової юрисдикції.

Вирішення конкретних задач кримінально-правового регулювання та кримінально-правової охорони, які стають перспективними об'єктами для

вивчення, аналізу й можливого впровадження у процесі реформування національної кримінально-правової системи в Україні, у першу чергу визначають нормативно врегульовані способи визначення меж здійснення повноважень застосовувати, керуючись внутрішніми джерелами кримінального права і загальновизнаним принципами та нормами міжнародного права, обмеження прав і свобод особи та меж, в яких агенти цих держав (правоохоронні органи, органи кримінальною юстиції та правосуддя) уповноважуються підтримувати певний порядок суспільних відносин на певній території (забезпечувати охорону суспільних відносин, запобігати правопорушенням, реагувати на протиправну (зокрема й кримінальну) поведінку).

З огляду на вищезазначене, обрана тематика дисертаційного дослідження Є. О. Ріяка є актуальною, вчасною і нагальною для науки кримінального права України та розбудови української державності. Рецензована наукова робота є логічним продовженням наукових розробок, здійснених за різними векторами розвитку кримінального права України: у напрямку розробки методології галузі (Н. Гуторова, М. Панов, Є. Стрельцов, В. Туляков) основ кримінально-правового регулювання (Д. Балобанова, Ю. Баулін, О. Житний, О. Козаченко, В. Тацій, В. Куц, І. Митрофанов, О. Литвинов, О. Наден, Є. Назимко), кримінально-правової охорони, її засобів й окремих інститутів (В. Бурдін, А. Вознюк, О. Горох, О. Дудоров, О. Кваша, К. Марисюк, А. Музика, Н. Орловська, Р. Орловський, Ю. Пономаренко, М. Хавронюк, П. Хряпінський, В. Шаблистий) та об'єктів (А. Андрушко, М. Карчевський, В. Кузнецов, Р. Мовчан, В. Павликівський, Л. Палюх, С. Мохончук, С. Харитонов, В. Харченко, О. Храмцов, А. Шульга), якості галузевого законодавства і його застосування (В. Борисов, С. Гусаров, Л. Демидова, В. Навроцький, О. Пащенко), національної та міжнародної кримінальної політики (В. Голіна, І. Козич, І. Медицький, П. Фріс).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків, рекомендацій, сформульованих у дисертації. Наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані у дисертаційному дослідженні, є достатньо аргументованими. Автор правильно визначив мету та завдання дослідження, обрав відповідну методику його проведення. Саме тому, обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх

достовірність не викликають сумніву.

Дисертація виконана у формі спеціально підготовленого рукопису та є цілісним науковим дослідженням з об'єктивними висновками та міркуваннями. Достовірність та обґрунтованість висновків наукового дослідження забезпечені за рахунок використання дисертантом загальнонаукових і спеціальних методів пізнання. В основу дисертації з урахуванням об'єкта та предмета дослідження покладені загальнотеоретичні та спеціальні методи наукового пізнання. Зокрема, діалектичний метод (що застосовувався у всіх підрозділах першого й другого розділів) дозволив охарактеризувати засадничі складові досліджуваної проблеми (категорії держави, влади карати, права карати, закону, чинності й дії закону тощо) та виявити юридичну природу феномену національної кримінально-правової юрисдикції й її меж через норми та категорії діалектики (причина та наслідок, необхідність та випадковість, можливість і дійсність, явище й сутність, зміст і форма). За допомогою системно-структурного методу (що застосовано у підрозділах 1.2, 1.3, 2.2, 3.1–3.4) виявлено систему правил (норм), які визначають межі національної кримінально-правової юрисдикції та визначено її структуру та її елементи, а також показано її співвідношення з суміжними категоріями (такими як «чинність закону про кримінальну відповідальність», «міжнародна кримінальна юрисдикція»). Він також дозволив оцінити логічність, цілісність, завершеність системи правових норм, які визначають ці межі, виявити її недоліки й прогалини й сформулювати пропозиції щодо удосконалення законодавства про кримінальну відповідальність (підрозділи 1.1, 2.1, 3.4, висновки до розділів, загальні висновки). Історичний (історично-правовий) метод у цьому дослідженні дозволив провести аналіз шляхів розвитку вчення про кримінальну юрисдикцію у міжнародному та у кримінальному праві, з'ясувати особливості визначення меж національної кримінально-правової юрисдикції, що характеризують різні періоди історії розвитку кримінального законодавства України (підрозділи 1.1, 2.1). Використання догматичного (юридичного) методу надало автору можливість з'ясувати логічну обґрунтованість та відповідність побудови правових норм, юридичних конструкцій та інших нормативно-правових утворень кримінального права законам і правилам формальної логіки, синтаксису й використовувався при систематизації кримінально-правових норм, визначені певних термінів та

тлумаченні понять (підрозділи 1.1, 1.2, 1.3, 2.1). Вживання герменевтичного методу сприяло розумінню глибинного змісту принципів визначення меж національної кримінально-правової юрисдикції шляхом інтерпретацій (тлумачення) норм вітчизняного законодавства про кримінальну відповідальність, приписів зарубіжного кримінального та міжнародного права з урахуванням контекстів та історії питання (всі розділи дисертації). Догматичний (юридичний, формально-логічний) метод дозволив науковцю здійснювати коментування текстів вітчизняного й зарубіжного кримінального законодавства, визначити крізь призму законів і правил формальної логіки й синтаксису обґрунтованість юридичних конструкцій, які забезпечують встановлення меж національної кримінально-правової юрисдикції (засовувався у підрозділах 1.2, 1.3, 2.1, 2.3, розділі 3). Враховуючи специфіку предмету дослідження, увагу автора було акцентовано на порівняльно-правовому (компаративістському, компаративно-правовому) методі як пізнавальному засобі аналізу проблеми (підрозділи 3.1, 3.2, 3.3, 3.4), який дозволив одержати релевантні висновки щодо стану регулювання меж національної кримінально-правової юрисдикції в Україні та перспективу змін у законодавство про кримінальну відповідальність у цій частині.

Загальна характеристика змісту дисертаційного дослідження. План та структура, за якими проводилось дослідження, логічно пов'язані з метою, об'єктом і предметом роботи та обумовлюють його визнання комплексним і повним. Структура дисертації є логічною, послідовною та відповідає обраній проблематиці дослідження. Виклад матеріалу є поступовим і системним, висновки отримали належне наукове та практичне обґрунтування й апробацію. Робота складається з анотації, вступу, трьох розділів, що включають десять підрозділів, а також висновків, списку використаних джерел і 2-х додатків. Загальний обсяг дисертації – 233 сторінки, з яких основний текст – 187 сторінок, список використаних джерел (232 найменування) – на 24-х сторінках, додатки – на десяти сторінках. Архітектоніка роботи є логічною і відповідає обраній темі дослідження.

Джерельна база роботи є цілком достатньою (232 найменувань). Емпіричну базу дослідження становить офіційна статистика Офісу Генерального прокурора за 2021–2025 роки. Нормативно-правова основа дисертації

складається з вітчизняного законодавства про кримінальну відповідальність (КК України), іншого законодавства (Конституція України, законодавство про громадянство та правовий статус особи в Україні, про державний кордон тощо), міжнародних договорів України, джерел кримінального права низки країн світу. Науково-теоретичні засади дослідження утворюють публікації вітчизняних і зарубіжних фахівців з теорії права та держави, історії держави та права, з міжнародного права, з конституційного права, з адміністративного права а також з кримінального права (внутрішнього та міжнародного).

Так, у вступі обґрунтовується актуальність теми дослідження, визначається мета, об'єкт і предмет дослідження, його методологічна основа, наукова новизна, теоретичне і практичне значення отриманих результатів. У першому розділі дослідження проаналізовано теоретичні, соціально-політичні й нормативні засади визначення меж національної кримінально-правової юрисдикції України. Зокрема, прослідковано сучасний стан теоретичного розуміння національної кримінально-правової юрисдикції та її меж у кримінальному праві України, виявлено соціально-правові передумови формування меж національної кримінально-правової юрисдикції України, розкрито конституційні, міжнародно-правові та кримінально-політичні аспекти встановлення меж національної кримінально-правової юрисдикції України. Другий розділ роботи присвячений історичним та методологічним аспектам визначення меж національної кримінально-правової юрисдикції України та проблемам їх розуміння у доктрині вітчизняного кримінального права. У ньому описано генезис доктринальних ідей щодо меж національної кримінально-правової юрисдикції та історичний досвід їх нормативного регулювання у кримінальному праві України, показано проблеми врахування меж національної кримінально-правової юрисдикції у теорії кримінального права України, а також визначені методологічні засади та запропоновано авторську методику дослідження меж національної кримінально-правової юрисдикції. Третій розділ дисертації повною мірою присвячений компаративному аналізу сучасного законодавчого досвіду регламентації меж національної кримінально-правової

юрисдикції у зарубіжних державах (за галузевим законодавством Німеччини, Австрії, Франції, Польщі, Словаччини, країн Балтії (Литва, Латвія, Естонія), деяких держав Причорноморського регіону та Закавказзя (Грузія, Вірменія, Азербайджан, Туреччина).

Висновки та пропозиції, що містяться у роботі, можуть бути використані: у *науково-дослідницькій діяльності* – послужить подальшим науковим розробкам питань чинності, дії та застосування вітчизняного законодавства про кримінальну відповідальність (акт упровадження в діяльність Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса Національної академії правових наук України від 2 грудня 2025 року); у *освітній діяльності* – послужить підготовці та розширенню змісту навчальних і методичних видань із кримінального права України, курсів кримінологічної політики, міжнародного кримінального права, викладання цих дисциплін (акт упровадження в освітню діяльність юридичного факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна від 16 грудня 2025 року); у *правотворчості* – може бути врахований в ході реформування законодавства України про кримінальну відповідальність (удосконалення юрисдикційних приписів КК); у *правозастосуванні* – сприятиме тлумаченню юрисдикційних приписів кримінального законодавства працівниками правозастосовних органів та його застосуванню з урахуванням меж національної кримінально-правової юрисдикції.

Наукова новизна результатів дисертаційного дослідження. Наукова новизна результатів дисертації полягає у тому, що воно є першим в Україні цільовим комплексним дослідженням меж національної кримінально-правової юрисдикції, в якому з активним використанням інструментарію компаративного аналізу одержано науково обґрунтовані результати, спрямовані на оцінку сучасного стану та визначення перспектив удосконалення юрисдикційних приписів. Заслужують на позитивну увагу такі положення дисертаційного дослідження:

– доведено, що регулятивні норми внутрішнього кримінального права про чинність та дію у просторі й за колом осіб його джерел (юрисдикційні

приписи) не встановлюють таку юрисдикцію, а лише визначають (конкретизують) її межі;

– описано феномен делегованої національної кримінально-правової юрисдикції, який характеризує повноваження застосування державою місця фактичного перебування правопорушника власного кримінального права для реагування на кримінальне правопорушення, вчинене у межах юрисдикції іншого суб'єкта міжнародного права та способу реалізації принципу «*aut dedere aut judicare*»;

– визначено види конкуренції національних кримінально-правових юрисдикцій (персональна, просторова, персонально-територіальна) та описано способи її вирішення (подолання) з урахуванням юрисдикційних приписів КК України та кримінальних законів деяких іноземних держав;

– доведено, що межі національної кримінально-правової юрисдикції позначають принципову допустимість включення (втручання) конкретної держави у регулювання кримінально-правових відносин, з урахуванням аналогічних повноважень (юрисдикцій) інших держав, а також надають повноваження її агентам застосовувати створені нею норми чи відмовлятися від цього з урахуванням місця вчинення правопорушення та правових зв'язків винного з цією державою та іншими суб'єктами міжнародного права;

– удосконалено визначення поняття національної кримінально-правової юрисдикції України, яке дозволяє врахувати всі (а не лише кримінальну відповідальність) наявні у кримінальному праві заходи впливу: це сукупність встановлених в інтересах захисту найцінніших об'єктів повноважень України на здійснення заходів щодо криміналізації та пеналізації суспільно небезпечних діянь та регулювання кримінально-правових відносин із урахуванням місця виникнення відповідних юридичних фактів та особливостей суб'єктів, які їх створили;

- набула подальшого розвитку критична оцінка способу визначення меж національної кримінально-правової юрисдикції у нормах КК України про територіальний принцип його чинності та прийнятні способи щодо деталізації територій, які ним охоплюються, з урахуванням законодавчого досвіду іноземних держав (морські судна й повітряні судна – КК ФРН, КК Австрії, КК

Польщі, КК Словаччини, КК Латвії, КК Литви, ПК Естонії, КК Вірменії, КК Франції, КК Туреччини, КК Грузії, КК Азербайджану), віртуальний простір (КК Франції), стаціонарні платформи, побудовані виключно у межах території держави або у промислових зонах (КК Туреччини), територія офіційних закордонних представництв (посольств, консульств) держави (КК Грузії).

Дискусійні положення дисертації. Позитивно оцінюючи науково-теоретичну та практичну значимість дисертаційного дослідження Є. О. Ріяка, його актуальність, наукову новизну та можливість використання пропозицій і рекомендацій науковця для розв'язання проблемних питань щодо меж національної кримінально-правової юрисдикції, необхідно наголосити, що окремі положення дисертації недостатньо чіткі та небезперечні, деякі висновки не досить переконливі або вимагають наведення додаткових аргументів під час захисту, що дає можливість вступити у наукову дискусію з автором:

1. Відповідно до положень частин 2 та 3 ст. 6 КК України, кримінальне правопорушення визнається вчиненим на території України, якщо його було почато, продовжено, закінчено або припинено на території України або якщо його виконавець чи хоча б один із співучасників діяв на території України. Такі законодавчі приписи обумовлюють конкуренцію між національною кримінально-правовою юрисдикцією та кримінально-правовою юрисдикцією іншої держави, на території якої таке кримінальне правопорушення відповідно було почато, продовжено, закінчено чи припинено або якщо інші співучасники цього кримінального правопорушення діяли на території іншої держави. Будь-яких нормативних приписів щодо алгоритмів розв'язання такої конкуренції кримінально-правових юрисдикцій чинні норми закону про кримінальну відповідальність не містять. Тому під час захисту було б доцільним почути позицію дисертанта стосовно можливих механізмів вирішення питання щодо національної кримінально-правової юрисдикції за таких умов та доцільність доповнення діючого КК України відповідними законодавчими положеннями.

2. Відповідно до ст. 26 Конституції України, такими саме правами, свободами та обов'язками як і громадяни України, користуються також іноземці та особи без громадянства, що перебувають в Україні на законних підставах. Більш того, ч. 2 ст. 3 Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без

громадянства» від 22 вересня 2011 року № 3773-VI гарантує право на визнання правосуб'єктності та основних прав і свобод людини як іноземцям, так й особам без громадянства, які перебувають під юрисдикцією України, навіть незалежно від законності їх перебування на території України. Водночас, визначаючи принцип чинності закону про кримінальну відповідальність щодо кримінальних правопорушень, вчинених за межами України, ст. 7 КК України поширює це положення виключно щодо громадян України та осіб без громадянства, які постійно проживають в Україні, залишаючи за його межами іноземців, які отримали посвідку на тимчасове або постійне проживання в Україні, відповідно до постанов Кабінету Міністрів України від 25 квітня 2018 року № 321 та № 322. У зв'язку з цим виникає питання, чи не вважає дисертант доцільним та виправданим запровадження у національному законодавстві досвіду Словацької Республіки та Латвійської Республіки щодо поширення принципу чинності закону про кримінальну відповідальність щодо кримінальних правопорушень, вчинених за межами держави, не тільки щодо їх громадянина відповідної держави та осіб без громадянства, а й щодо іноземців, які отримали дозвіл на тимчасове або постійне проживання на території цієї держави.

3. Законом України «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення реалізації права на набуття та збереження громадянства України» від 18 червня 2025 року № 4502-IX, який набув чинності через шість місяців з дня його опублікування (з 16 січня 2026 року), доповнив Закон України «Про громадянство України» від 18 січня 2001 року № 2235-III ст. 5-1, яка визначає випадки множинного громадянства (підданства). Водночас, у науковій роботі, яка рецензується, випадки множинного громадянства (підданства) як передумови національної кримінально-правової юрисдикції, що здійснюється нашою державою, не були розглянуті. Вважаю за необхідне та доцільне продовження автором наукової розвідки у межах обраної теми з метою належної наукової реакції на такі законодавчі новели.

Натомість, вказані зауваження мають здебільшого характер побажань щодо подальшого покращення наукової роботи або є дискусійними та такими, що не знижують достатньо високого рівня і позитивної характеристики дисертаційного дослідження Є. О. Ріяка за темою «Межі національної

кримінально-правової юрисдикції (порівняльне дослідження)», що є завершеною науковою роботою, виконаною особисто здобувачем у виді кваліфікаційної наукової праці на правах рукопису.

Повнота викладу результатів дисертації в опублікованих працях. Основні теоретичні положення дисертації висвітлені у 8 наукових працях, з яких 3 статті у наукових фахових виданнях України та 5 тез наукових доповідей на національних та міжнародних наукових і науково-практичних заходах. Вказані публікації чітко відображають висновки дослідження, які є достатньою мірою логічними та обґрунтованими.

Відсутність порушень академічної доброчесності. У розділах дисертації повно і вичерпно викладено зміст досліджень Є. О. Ріяка, зроблено посилання на наукові праці здобувача, наведені в анотації. У роботі не виявлено ознак академічного плагіату та інших порушень, що могли б поставити під сумнів самостійний характер виконаного автором наукового дослідження. Таким чином, можна упевнено стверджувати, що дисертація виконана здобувачем самостійно, а сформульовані у ній положення та висновки обґрунтовано на основі особистих досліджень автора. Для перекладу кримінально-правових актів інших держав з іноземних мов (розділ 3 дисертації) використовувалися сервіси машинного перекладу на основі штучного інтелекту «DeepL Translate» і «Google Translate» шляхом подвійної перевірки точності перекладу першоджерел (що відповідає п. 6.3 Політики Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна щодо використання штучного інтелекту, затвердженої рішенням Вченої ради Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна від 26 січня 2026 року, протокол № 2).

Ідентичність змісту анотації та основних положень дисертації. Аналіз змісту анотації засвідчує її відповідність основним положенням, які викладено в тексті дисертації. Анотація не містить положень чи ідей, які не зазначені в основному тексті дисертації. Анотація подана українською та англійською мовами і є узагальненим коротким викладом основного змісту дисертаційного дослідження та окреслення його основних результатів, що містять відповідні елементи наукової новизни.

Загальний висновок. У дисертації розроблено удосконалене визначення

поняття національної кримінально-правової юрисдикції України, яке дозволяє врахувати сукупність встановлених в інтересах захисту найцінніших об'єктів повноважень України на здійснення заходів щодо криміналізації та пеналізації суспільно небезпечних діянь та регулювання кримінально-правових відносин із урахуванням місця виникнення відповідних юридичних фактів та особливостей суб'єктів, які їх створили. Підкреслено динамічність меж національної кримінально-правової юрисдикції, які можуть як розширювати, так і звужувати коло кримінально-правових відносин, котрі регулюються джерелами внутрішнього кримінального права, що залежить від комплексу факторів руху (розвитку або деградації) кримінальної політики держави, її ставлення до прав і свобод особи, активності у позиції захисту національних інтересів, готовності до міжнародної «антикримінальної» взаємодії з іншими суб'єктами міжнародного права тощо. Удосконалено наукові уявлення про співвідношення інституту чинності кримінального законодавства держави й національною кримінально-правовою юрисдикцією як форми (закріплені у статтях 6–10 КК України) та інших держав принципи чинності та дії цього закону у просторі й за колом осіб) та змісту (повноваження й обов'язки України та інших держав на застосування власного кримінального законодавства щодо певного кола кримінально-правових відносин з урахуванням територій їх виникнення та їх суб'єктів).

Дисертаційна робота виконана на високому науково-теоретичному рівні, матеріал дисертації викладено у логічній послідовності, зміст роботи відповідає поставленій меті та завданням, висновки отримали необхідну і достатню аргументацію та є методологічно обґрунтованими. Зміст роботи та отримані результати переконливо свідчать про високий рівень оволодіння здобувачем наукового ступеня методологією наукової діяльності. Порухень академічної доброчесності з боку дисертанта не виявлено. За своїм змістом і загальною спрямованістю дисертаційне дослідження відповідає спеціальності 081 Право (галузь знань 08 Право), а також пройшла належну апробацію. Оформлення дисертації відповідає встановленим вимогам.

На підставі викладеного можна зробити висновок, що дисертація Є. О. Ріяка за темою «Межі національної кримінально-правової юрисдикції (порівняльне дослідження)», подана на здобуття наукового ступеня доктора

філософії, відповідає вимогам постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12 січня 2022 року № 44 (із змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України від 21 березня 2022 року № 341, від 19 травня 2023 року № 502 та від 3 травня 2024 року № 507), а її автор – **Ріяко Євген Олександрович** – заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право (галузь знань 08 Право).

Офіційний рецензент:

професор кафедри кримінально-правових
дисциплін юридичного факультету
Харківського національного університету
імені В. Н. Каразіна
доктор юридичних наук, професор

Вадим ХАРЧЕНКО

Онлайн сервіс створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

ПРОТОКОЛ

створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 21:01:46 08.06.2026

Назва файлу з підписом: Харченко Рецензія на дисертацію Ріяко.pdf.asice
Розмір файлу з підписом: 230.5 КБ

Перевірені файли:

Назва файлу без підпису: Харченко Рецензія на дисертацію Ріяко.pdf
Розмір файлу без підпису: 234.2 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: Харченко Вадим Борисович

П.І.Б.: Харченко Вадим Борисович

Країна: Україна

РНОКПП: 2398116272

Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 21:01:37
08.06.2026

Сертифікат виданий: "Дія". Кваліфікований надавач електронних довірчих послуг

Серійний номер: 514B5C86A1E5DA1104000000D98D2A000A23CD05

Тип носія особистого ключа: ЗНКІ криптомодуль ІІТ Гряда-301

Алгоритм підпису: ДСТУ 4145

Тип підпису: Кваліфікований

Тип контейнера: Підпис та дані в архіві (розширений) (ASiC-E)

Формат підпису: З повними даними для перевірки (XAdES-B-LT)

Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2026.04.06 13:00

*Голові разової спеціалізованої вченої ради
Харківського національного університету
ім. В. Н. Каразіна,
професору Олександрову ХРАМЦОВУ
майдан Свободи 4, м. Харків, 61022*

ВІДГУК

**офіційного опонента доктора юридичних наук, професора
Павликівського Віталія Івановича
на дисертацію Ріяко Євгена Олександровича
«Межі національної кримінально-правової юрисдикції
(порівняльне дослідження)»,
подану на здобуття наукового ступеня доктор філософії
з галузі знань 08 «Право», зі спеціальності 081 «Право»**

Актуальність теми дисертації. Актуальність теми дисертаційного дослідження Ріяко Є. О. «Межі національної кримінально-правової юрисдикції (порівняльне дослідження)» є беззаперечною та своєчасною. Вона зумовлена насамперед стрімкими процесами глобалізації та новими безпековими викликами, пов'язаними із зростанням транснаціональної злочинності. Особливої гостроти це питання набуває сьогодні, у зв'язку з масовим вимушеним виїздом наших співвітчизників за кордон. Зокрема, станом на 2025-2026 роки понад 5 мільйонів громадян України перебувають за межами нашої держави, отримавши статус тимчасового захисту. Така безпрецедентна кількість осіб поза межами країни, разом із фактором триваючої збройної агресії проти нашої держави, ставить перед правовою доктриною фундаментальні виклики.

Яскравим практичним підтвердженням гостроти цих викликів є:

- динаміка міжнародно-правового співробітництва та інституту екстрадиції, адже за звітний 2025 рік Офісом Генерального прокурора України було опрацьовано 366 запитів, з яких 312 - це клопотання українських органів до іноземних держав про видачу правопорушників в Україну, де лідерами за обсягом такої взаємодії стали Польща (113 запитів) та Німеччина (56 запитів);

- проблеми реалізації кримінально-правової юрисдикції на тимчасово окупованих територіях України, що потребує чіткого розмежування меж національного та міжнародного кримінального права в питаннях притягнення до невідвортної відповідальності військовослужбовців ЗС РФ, представників окупаційної влади та вищого політичного керівництва держави-агресора за вчинення воєнних злочинів і злочину агресії.

У цьому контексті особливу наукову цінність має обраний автором порівняльно-правовий метод дослідження. Оскільки питання юрисдикції за своєю природою завжди межують із суверенітетом інших держав, їх ефективне врегулювання в національному законі є неможливим без глибокого аналізу іноземного законодавства та міжнародної практики. Ретельне вивчення та критичне переосмислення закордонного досвіду, здійснене здобувачем, дозволяє

знайти оптимальний баланс між захистом національних інтересів України та виконанням наших міжнародних зобов'язань.

Крім того, активні євроінтеграційні процеси зобов'язують до гармонізації нашого законодавства із міжнародними стандартами та усунення існуючих колізій у статтях 6-8 Кримінального кодексу України.

У зв'язку із цим дисертаційна праця Є.О. Ріяко має бути визнана такою, що присвячена пошуку шляхів вирішення реальної й злободенної проблеми визначення меж національної кримінально-правової юрисдикції. І хоч обрана тема частково висвітлювалася в сучасній юридичній літературі, однак невпинний суспільний розвиток висуває перед наукою нові виклики, які вимагають переосмислювати і уточнювати як відомі вже складові кримінально-правової реальності, так і переносити (екстраполювати) на різні елементи національної кримінально-правової системи нові реалії суспільно-політичного життя.

Зазначені обставини в сукупності підтверджують актуальність теми дослідження Є. О. Ріяко «Межі національної кримінально-правової юрисдикції (порівняльне дослідження)», та свідчать, що її розробка має істотний науковий та практичний інтерес. Обрана тема органічно вписується у сучасний науковий дискурс кримінального права, поєднуючи дослідження національної доктрини з глибоким порівняльним аналізом передових світових практик та міжнародних стандартів.

Оцінка обґрунтованості наукових результатів дисертації, їх достовірності та новизни. Наукова новизна результатів дисертаційного дослідження полягає в тому, що за характером та змістом досліджуваної проблематики воно є першим в Україні цільовим комплексним дослідженням меж національної кримінально-правової юрисдикції, в якому з активним використанням інструментарію компаративного аналізу одержано науково обґрунтовані результати, спрямовані на оцінку сучасного стану та визначення перспектив удосконалення юрисдикційних приписів. У результаті дослідження розроблено та обґрунтовано пропозиції щодо вдосконалення інституту кримінально-правової юрисдикції та визначення її меж.

Так, в рецензованій роботі *уперше*: доведено, що регулятивні норми внутрішнього кримінального права про чинність та дію у просторі й за колом осіб його джерел (юрисдикційні приписи) не встановлюють таку юрисдикцію, а лише визначають (конкретизують) її межі; описано феномен делегованої національної кримінально-правової юрисдикції, який характеризує повноваження застосування державою місця фактичного перебування правопорушника власного кримінального права для реагування на кримінальне правопорушення, вчинене в межах юрисдикції іншого суб'єкта міжнародного права та способу реалізації принципу «aut dedere aut judicare», а також визначено способи законодавчого коригування такого делегування; визначено види конкуренції національних кримінально-правових юрисдикцій та описано способи її вирішення (подолання) з урахуванням юрисдикційних приписів КК України та КК деяких іноземних держав. На сторінках дисертації *удосконалено* наукові положення щодо визначення поняття національної кримінально-правової юрисдикції України; визнання динамічності меж національної

кримінально-правової юрисдикції; наукові уявлення про співвідношення інституту чинності кримінального законодавства держави й національної кримінально-правової юрисдикції як форми та змісту. Окрім того, в дисертації *набули подальшого розвитку*: критична оцінка способу визначення меж національної кримінально-правової юрисдикції в нормах КК України про територіальний принцип; положення щодо відмінностей кола «кримінально-правових резидентів» у джерелах кримінального права різних держав в межах персонального принципу; пропозиції щодо вдосконалення засобів законодавчого врегулювання конкуренції національних кримінально-правових юрисдикцій; аргументи щодо способу оптимального нормативного встановлення у законодавстві України меж національної кримінально-правової юрисдикції за прикладом законодавства іноземних держав.

Викладені в роботі положення наукової новизни мають належне обґрунтування з ефективним використанням комплексу традиційних для комплексних та порівняльних кримінально-правових досліджень методів (діалектичний метод, історичний, формально-юридичний (нормативно-догматичний), порівняльно-правовий та системний методи).

Отже, в дисертаційній роботі поставлене наукове завдання виконано повністю, здобувач повною мірою оволодів методологією наукової діяльності.

Оцінка змісту дисертації, її завершеність та дотримання принципів академічної доброчесності. За своїм змістом дисертаційна робота Є. О. Ріако повністю відповідає Стандарту вищої освіти зі спеціальності 081 Право для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, затвердженого Наказом Міністерства освіти і науки України від 31.07.23 року № 924 та напрямкам досліджень відповідно до освітньої програми Право.

Дисертаційна робота є завершеною науковою працею, яка свідчить про особистий внесок здобувача у розв'язання важливого наукового завдання кримінально-правового дослідження меж національної кримінально-правової юрисдикції.

Розглянувши звіт подібності за результатами перевірки дисертаційної роботи на текстові збіги, можна зробити висновок, що дисертаційна робота Ріако Євгена Олександровича є результатом самостійних досліджень здобувача і не містить елементів фальсифікації, компіляції, фабрикації, плагіату та запозичень. Використані ідеї, результати і тексти інших авторів мають належні посилання на відповідне джерело.

Мова та стиль викладення результатів. Дисертаційна робота написана українською мовою. Думки, ідеї та їх обґрунтування викладено логічно, ясно, у визначеній планом дослідження послідовності, науковим стилем мовлення, використання специфічної правничої та кримінологічної термінології доречне та коректне.

Структура роботи. Дисертація складається з анотації, вступу, трьох розділів, що включають десять підрозділів, а також висновків, списку використаних джерел і 2-х додатків. Загальний обсяг дисертації – 233 сторінки, з яких основний текст – 187 сторінок, список використаних джерел (232 найменування) – на 24-х сторінках, додатки – на 10-ти сторінках.

У вступі наведено розгорнуте обґрунтування вибору теми дослідження «Межі національної кримінально-правової юрисдикції (порівняльне

дослідження)» із зазначенням загальносоціальних та правових детермінант, які визначають її актуальність та потребу в розробці проблем меж національної кримінально-правової юрисдикції і формулювання науково обґрунтованих висновків щодо їх оптимального встановлення в КК України з урахуванням позитивного досвіду їх нормативного регулювання законодавством зарубіжних держав. Згідно з вимогами нормативних актів МОН у вступі також відображено зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, мету і завдання дослідження. Вказано об'єкт дослідження та його предмет. Коротко охарактеризовано методологію дослідження, його нормативно-правову та теоретичну основи, а також емпіричну базу. Надано опис наукової новизни одержаних результатів. Поінформовано про практичне значення отриманих результатів, апробацію результатів дослідження, структуру та обсяг дисертації.

У першому розділі дослідження проаналізовано теоретичні, соціально-політичні й нормативні засади визначення меж національної кримінально-правової юрисдикції України. Зокрема, прослідковано сучасний стан теоретичного розуміння національної кримінально-правової юрисдикції та її меж у кримінальному праві України, виявлено соціально-правові передумови формування меж національної кримінально-правової юрисдикції України, розкрито конституційні, міжнародно-правові та кримінально-політичні аспекти встановлення меж національної кримінально-правової юрисдикції України.

Другий розділ роботи присвячений історичним та методологічним аспектам визначення меж національної кримінально-правової юрисдикції України та проблемам їх розуміння в доктрині вітчизняного кримінального права. У ньому описано генезис доктринальних ідей щодо меж національної кримінально-правової юрисдикції та історичний досвід їх нормативного регулювання у кримінальному праві України, показано проблеми врахування меж національної кримінально-правової юрисдикції у теорії кримінального права України, а також визначені методологічні засади та запропоновано авторську методику дослідження меж національної кримінально-правової юрисдикції.

Третій розділ дисертації повною мірою присвячений компаративному аналізу сучасного законодавчого досвіду регламентації меж національної кримінально-правової юрисдикції у зарубіжних державах (за галузевим законодавством Німеччини, Австрії, Франції, Польщі, Словаччини, країн Балтії (Литва, Латвія, Естонія), держав Причорноморського регіону та Закавказзя (Грузія, Вірменія, Азербайджан, Туреччина).

До кожного розділу надано проміжні висновки. Основна частина дисертації завершується загальними висновками та пропозиціями.

Дисертаційна робота оформлена відповідно до вимог наказу МОН України від 12 січня 2017 р. № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації».

Оприлюднення результатів дисертаційної роботи. Наукові результати дисертації висвітлені Є.О. Ріяко у восьми наукових публікаціях здобувача, серед яких: три статті у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України та п'ять – тези доповідей у збірках матеріалів науково-практичних заходів.

Також результати дисертації були апробовані на п'яти наукових заходах: науково-практичній конференції «Кримінальна політика Європейського Союзу та України: проблеми інтеграції» (28 листопада 2022 року, Харків, Харківський

національний університет імені В. Н. Каразіна); міжнародній науково-практичній конференції «Конституційне право ЄС в аспекті євроінтеграції України» (21 квітня 2023 року, Харків, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна); міжвузівській науково-практичній конференції «Цілі сталого розвитку в аспекті зміцнення національного та міжнародного правопорядку» (27 жовтня 2023 року, Запоріжжя-Львів-Одеса-Ужгород-Харків-Чернівці, юридичні факультети ХНУ ім. В. Н. Каразіна, ЛНУ ім. І. Франка, Чернівецького, Запорізького, Ужгородського та Одеського національних університетів); XV Міжнародній науково-практичній конференції «Від громадянського суспільства – до правової держави: Юридичні аспекти протидії сучасним загрозам сталому розвитку» (07 червня 2024 року, Харків, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна); XVI Міжнародній науково-практичній конференції «Від громадянського суспільства – до правової держави: Держава і право в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення в Україні» (04 червня 2025 року, Харків, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна).

Таким чином, наукові результати описані в дисертаційній роботі повністю висвітлені у наукових публікаціях здобувача.

Недоліки та зауваження до дисертаційної роботи.

Як і будь-яке глибоке наукове дослідження, дисертаційна робота Ріако Є. О. не позбавлена певних дискусійних положень та суперечливих моментів, зокрема:

1. Позитивно оцінюючи прагнення автора дослідити зарубіжний досвід регламентації меж національної кримінально-правової юрисдикції (с. 17), варто зауважити, що науковий пошук обмежився переважно країнами романо-германської правової сім'ї. Оцінка підходів, що притаманні англо-американській або мусульманській правовим системам, дозволила б здобувачеві сформулювати більш цілісне та комплексне уявлення про предмет дослідження, що суттєво підвищило б теоретичне значення отриманих результатів.

2. У третьому розділі роботи здобувач, обґрунтовуючи вибір законодавства Республіки Польща та Словацької Республіки для порівняльного аналізу меж національних кримінально-правових юрисдикцій, посилається на найбільшу кількість біженців з України у цих державах. На думку автора, це створює потребу врахування не лише теоретичного, а й практичного досвіду вирішення досліджуваної проблеми. Однак дисертанту слід більш критично ставитися до наведених у роботі емпіричних даних. Згідно з офіційними та актуальними відомостями Євростату (станом на кінець жовтня 2025 року), загальна кількість громадян України з чинним статусом тимчасового захисту в ЄС становить 4,3 мільйона осіб. При цьому найбільшу кількість шукачів притулку прийняли: Німеччина (1 229 960 осіб), Польща (965 005 осіб) та Чехія (393 005 осіб). З огляду на це, аргументація здобувача щодо вибору Словаччини (яка не входить до трійки лідерів за цим показником) як одного з головних об'єктів порівняння через критерій «найбільшої кількості біженців» потребує додаткового уточнення та більш глибокого наукового обґрунтування.

3. На с. 21 у положеннях наукової новизни дисертант пропонує удосконалене визначення поняття національної кримінально-правової юрисдикції України, яке, за задумом автора, дозволяє врахувати всі (а не лише кримінальну відповідальність) наявні у кримінальному праві заходи впливу.

Зокрема, воно визначається як «сукупність встановлених в інтересах захисту найцінніших об'єктів повноважень України на здійснення заходів щодо криміналізації та пеналізації суспільно небезпечних діянь та регулювання кримінально-правових відносин із урахуванням місця виникнення відповідних юридичних фактів та особливостей суб'єктів, які їх створили». Підтримуючи позицію здобувача щодо необхідності включення до цього поняття інших кримінально-правових заходів впливу, не можна повністю погодитися із запропонованою характеристикою об'єктів охорони. Використаний автором термін «найцінніші» є оціночним, не має усталеного чи загальноприйнятого змісту в доктрині кримінального права і навряд чи може чітко окреслити коло відповідних суспільних відносин. Як наслідок, таке формулювання суттєво розмиває межі запропонованого поняття та викликає додаткові дискусійні запитання.

4. Згідно із Законом України «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення реалізації права на набуття та збереження громадянства України» від 18 червня 2025 року № 4502-ІХ, у нашій державі на законодавчому рівні допущено інститут множинного громадянства. Це, у свою чергу, зумовлює об'єктивну потребу в перегляді окремих засадничих положень національної кримінально-правової юрисдикції. Особливо гостро зазначена проблематика постає у контексті реалізації чинності кримінального закону за принципом громадянства (персональним принципом). Також це стосується випадків, коли особа має громадянство двох держав, в одній з яких вчинене нею діяння не визнається кримінальним правопорушенням (проблема подвійної криміналізації). З огляду на це, науковий інтерес викликають причини ігнорування здобувачем цих новітніх і концептуальних законодавчих трансформацій у межах свого дисертаційного дослідження.

5. У роботі послідовно досліджено просторову кримінально-правову юрисдикцію як України, так і зарубіжних країн. Важливою складовою цього елемента є не лише державна територія, а й квазітериторії (спеціальні об'єкти), на які поширюється дія кримінального законодавства відповідних держав. Зокрема, йдеться про морські та повітряні судна, космічні станції тощо (наприклад, за КК Польщі та Естонії). Однак дослідник практично оминає увагою проблему конкуренції національних кримінально-правових юрисдикцій у контексті міжнародно-правових договорів, як-от: Конвенція про правопорушення та деякі інші дії, вчинені на борту повітряного судна від 14 вересня 1963 року (Токійська конвенція); Конвенція про боротьбу з незаконним захопленням повітряних суден від 16 грудня 1970 року (Гаазька конвенція); Конвенція про боротьбу з незаконними актами, спрямованими проти безпеки цивільної авіації від 23 вересня 1971 року (Монреальська конвенція). Поза фокусом наукового пошуку автора залишилися питання щодо розмежування юрисдикційного статусу цивільних і військових суден, характеру вчинюваного злочину та рівня загрози для безпеки держави, у просторі якої перебувають ці об'єкти. Варто зауважити, що у кримінальному законодавстві окремих країн (зокрема КК Республіки Вірменія) здійснюється спроба диференціації меж чинності закону залежно від військового чи цивільного призначення судна. Визначення просторових меж кримінально-правової юрисдикції з урахуванням

специфіки зазначених об'єктів мало б важливе теоретичне і практичне значення для підвищення наукового рівня дисертації.

Висновок про дисертаційну роботу:

вважаю, що дисертаційна робота здобувача ступеня доктора філософії Ріяко Євгена Олександровича на тему «Межі національної кримінально-правової юрисдикції (порівняльне дослідження)» виконана на високому науковому рівні, не містить ознак порушення принципів академічної доброчесності та є закінченим науковим дослідженням, сукупність теоретичних та практичних результатів якого розв'язує наукове завдання, що має істотне значення для галузі знань 08 Право (а саме кримінально-правової та кримінологічної доктрини). Дисертаційна робота за актуальністю, практичною цінністю та науковою новизною повністю відповідає вимогам чинного законодавства України, що передбачені в п. 6–9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

Здобувач Ріяко Євген Олександрович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 Право.

Офіційний опонент:

**Завідувач кафедри Права
Національного аерокосмічного університету
«Харківський авіаційний інститут»,
доктор юридичних наук, професор**

Віталій ПАВЛИКІВСЬКИЙ

09.06.2026 р.

Онлайн сервіс створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

ПРОТОКОЛ

створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 10:23:03 09.06.2026

Назва файлу з підписом: Відгук_Ріяко.docx.asice

Розмір файлу з підписом: 32.1 КБ

Перевірені файли:

Назва файлу без підпису: Відгук_Ріяко.docx

Розмір файлу без підпису: 27.5 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: Павликівський Віталій Іванович

П.І.Б.: Павликівський Віталій Іванович

Країна: Україна

РНОКПП: 2680016330

Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 10:22:58 09.06.2026

Сертифікат виданий: "Дія". Кваліфікований надавач електронних довірчих послуг

Серійний номер: 382367105294AF9704000000B443600041631804

Тип носія особистого ключа: ЗНКІ криптомодуль ІІТ Гряда-301

Алгоритм підпису: ДСТУ 4145

Тип підпису: Кваліфікований

Тип контейнера: Підпис та дані в архіві (розширений) (ASiC-E)

Формат підпису: З повними даними для перевірки (XAdES-B-LT)

Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2026.04.06 13:00

Голові разової спеціалізованої вченої ради
Харківського національного університету
імені В.Н. Каразіна
доктору юридичних наук, професору,
Олександрю ХРАМЦОВУ
61124, майдан Свободи 4, м. Харків

РЕЦЕНЗІЯ

**офіційного рецензента, доктора юридичних наук, професора, завідувача
кафедри міжнародного і європейського права юридичного факультету
Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна
Сироїд Тетяни Леонідівни
на дисертацію Ріяки Євгена Олександровича «Межі національної
кримінально-правової юрисдикції (порівняльне дослідження)», подану
на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 08 Право
за спеціальністю 081 Право**

Актуальність теми дисертаційного дослідження. У контексті дослідження фундаментальних засад державного суверенітету аксіоматичним є твердження, що однією з іманентних та історично зумовлених повноважень будь-якої суверенної держави виступає її монополне право на формування національної правової політики, в тому числі в галузі кримінального права. Зазначена прерогатива реалізується через імперативне визначення форм суспільної поведінки як кримінально протиправної у межах підвладної території та щодо конкретно визначеного кола осіб (кримінально-правових резидентів). Водночас це передбачає нормативне закріплення та практичне впровадження системи релевантних, превентивно ефективних і суспільно прийнятних засобів реагування на протиправні діяння шляхом застосування заходів кримінально-правового характеру. Здійснення цієї діяльності безпосередньо пов'язане з реалізацією виключних повноважень держави на соціальний контроль та легальний примус. Відповідний інструментарій передбачає правомірне застосування належним чином кодифікованих, узгоджених із суспільством та доведених до відома громадян обмежень певних прав і свобод. Науково обґрунтована легітимність таких обмежень

детермінована їхнім цільовим призначенням – комплексним захистом прав і свобод фізичних та юридичних осіб, забезпеченням безпеки держави, а також підтриманням стабільності її функціонування та правопорядку.

Різноманітність зарубіжних правових систем пропонує значний масив практичного досвіду у сфері кримінально-правового регулювання та охорони. Цей досвід виступає перспективним підґрунтям для наукового аналізу та подальшої імплементації при реформуванні кримінального законодавства України, зокрема його юрисдикційних положень. Враховуючи євроінтеграційні прагнення України, важливим є також звернення до законодавства Європейського Союзу у кримінально-правовій сфері.

Означене дозволяє зробити висновок про те, що обрана Ріякою Є.О. тема дисертаційного дослідження є вчасною та актуальною.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків, рекомендацій, сформульованих у дисертації. Основні результати дисертаційного дослідження Ріяки Є.О. відповідають критеріям новизни, обґрунтованості та достовірності. Здобувач володіє матеріалом, відчувається ґрунтовне опрацювання джерел. Дослідження проведено з використанням загальних і спеціальних методів наукового пізнання, зокрема діалектичного, юридичного (догматичного), історико-правового, системного тощо.

Структура дисертації є логічною, відповідає обраній темі дослідження. Робота відзначається послідовністю, взаємозумовленістю концепції і результатів, змістовним матеріалом та аргументованістю. Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, поділених на десять підрозділів, висновків, списку використаних джерел і 2-х додатків.

У Вступі обґрунтовано вибір і актуальність теми дослідження, поставлено мету та завдання, визначено об'єкт і предмет дослідження, його методологічну основу, сформульовано наукову новизну, практичне значення отриманих результатів та висвітлено апробацію результатів дисертації.

У Розділі 1 розкрито теоретичні, соціально-політичні й нормативні засади визначення меж національної кримінально-правової юрисдикції

України, зокрема приділено увагу сучасному стану теоретичного розуміння національної кримінально-правової юрисдикції та її меж у кримінальному праві України; зосереджено увагу на соціально-правових передумовах формування меж національної кримінально-правової юрисдикції України; висвітлено конституційні, міжнародно-правові та кримінально-політичні аспекти встановлення меж національної кримінально-правової юрисдикції України.

Розділ 2 присвячений історичним і методологічним аспектам визначення меж національної кримінально-правової юрисдикції України та проблемам їх розуміння в доктрині вітчизняного кримінального права. У даному розділі здобувачем досліджено генезу доктринальних ідей щодо меж національної кримінально-правової юрисдикції та історичний досвід їх нормативного регулювання у кримінальному праві України; акцентовано на проблемах врахування меж національної кримінально-правової юрисдикції у теорії кримінального права України тощо; зосереджено увагу на методологічних засадах та методиці дослідження меж національної кримінально-правової юрисдикції.

У Розділі 3 проаналізовано сучасний законодавчий досвід регламентації меж національної кримінально-правової юрисдикції у зарубіжних державах (на прикладі Федеративної Республіки Німеччини, Австрійської Республіки, Французької Республіки, Республіки Польща та ін.). Кожен розділ роботи супроводжується ґрунтовними висновками, що корелюються з поставленими завданнями.

Результати дослідження у вигляді авторських наукових положень та висновків мають належний ступінь обґрунтованості, що підтверджується аналізом й узагальненням наукових концепцій, підходів, доктринальних поглядів, положень національного кримінального законодавства України і зарубіжних країн. Вони можуть бути використані: у науково-дослідницькій діяльності – як підґрунтя для подальшого поглибленого теоретичного вивчення питань чинності, дії та застосування вітчизняного законодавства

про кримінальну відповідальність; в освітній діяльності – при розробці навчально-методичних комплексів, навчальних посібників, підручників з кримінального права України, курсів кримінологічної політики, міжнародного кримінального права та викладанні цих дисциплін; у правотворчості – для врахування в ході реформування законодавства України про кримінальну відповідальність та удосконалення юрисдикційних приписів Кримінального кодексу України; у правозастосуванні – для сприяння тлумаченню юрисдикційних приписів кримінального законодавства працівниками правозастосовних органів та його застосуванню з урахуванням меж національної кримінально-правової юрисдикції.

Науково-теоретичним підґрунтям роботи стали доктринальні джерела, конституційні акти України, кримінальне законодавство зарубіжних країн, кримінальне законодавство України, енциклопедичні видання, статистичні дані (всього 232 найменування).

Наукова новизна результатів дисертаційного дослідження. Наукова новизна дисертації полягає в тому, що вона є першим в Україні цільовим комплексним дослідженням меж національної кримінально-правової юрисдикції, в якому з активним використанням інструментарію компаративного аналізу одержано науково обґрунтовані результати, спрямовані на оцінку сучасного стану та визначення перспектив удосконалення юрисдикційних приписів.

Заслуговує на увагу низка положень дисертаційного дослідження:

- ґрунтовний аналіз доктринальних джерел у галузі національного кримінального права, міжнародного кримінального права; статистичних даних щодо кількісно-якісних показників рівня злочинності серед осіб, які покинули Україну (розділ 1);

- твердження автора про те, що «в українському вимірі поняття «межі національної кримінально-правової юрисдикції» характеризує сфери і напрямки застосування кримінального права України, визначену її внутрішнім законодавством та загальноновизнаними

принципами та нормами міжнародного права з урахуванням аналогічних юрисдикцій інших його суб'єктів. Воно позначає допустимість втручання конкретної держави у регулювання кримінально-правових відносин та повноваження її агентів застосовувати створені нею норми чи відмовлятися від цього» (стор. 79);

- дослідження становлення та розвитку доктринальних ідей щодо меж національної кримінально-правової юрисдикції та історичного досвіду їх нормативного регулювання у кримінальному праві України (підрозділ 2.1);

- проведений автором порівняльно-правовий аналіз кримінального законодавства зарубіжних держав, серед яких: Федеративна Республіка Німеччина, Австрійська Республіка, Французька Республіка, Республіка Польща, Словацька Республіка, Латвійська Республіка, Литовська Республіка, Турецька Республіка та ін. (підрозділи 3.1.1., 3.1.2., 3.1.3., 3.2., 3.2.2., 3.3.1., 3.3.2., 3.4.1.);

- пропозиція здобувача щодо доцільності доповнення статті 6 Кримінального кодексу України переліком об'єктів на які поширюється кримінально-правова юрисдикція держави. Крім власне території України, в якості об'єктів рекомендовано додати: її територіальні води, повітряний простір над Україною та територіальними водами, виключну морську економічну зону, кораблі та літаки, зареєстровані в Україні, які рухаються під державним прапором або розпізнавальним знаком України у відкритому морі або повітряному просторі, а також військові судна України, незалежно від їх місцезнаходження (стор. 187-188) тощо.

Дискусійні положення дисертації. Разом з тим, відзначаючи високий теоретичний рівень наданої на рецензування дисертаційної роботи, її практичну значимість та наукову новизну, слід звернути увагу на наявні в ній

дискусійні моменти та положення, що потребують додаткової аргументації, зокрема:

- потребує уточнення застосовне автором формулювання «найцінніші об'єкти кримінально-правової охорони» при визначені дефініції «національна кримінально-правова юрисдикція України» (стор. 40);
- зважаючи на ту обставину, що здобувач визначив за пріоритет дослідження кримінального законодавства країн – членів ЄС (підрозділ 3.1), доцільно було б звернути увагу на акти Союзу, як інтеграційного утворення (Рамкове рішення 2009/948/ІНА Підсудність кримінального провадження: запобігання та врегулювання конфліктів, Пропозиція щодо Директиви Європейського Парламенту та Ради щодо визначення кримінальних злочинів і покарань за порушення обмежувальних заходів Союзу COM/2022/684, Рішення Ради (ЄС) 2022/2332 від 28 листопада 2022 року про визнання порушення обмежувальних заходів Союзу як злочину, що відповідає критеріям, зазначеним у статті 83(1) Договору про функціонування Європейського Союзу; Рамкове рішення Ради 2009/948/ІНА від 30 листопада 2009 року про запобігання та врегулювання конфліктів щодо здійснення юрисдикції у кримінальному провадженні тощо), оскільки інтеграція, тобто процес гармонізації та приведення національного законодавства у відповідність до стандартів і норм Європейського Союзу (*acquis communautaire*), є основою законодавчої політики ЄС, у тому числі і в кримінально-правовій сфері.

Підсумовуючи, слід вказати, що висловлені зауваження жодним чином не ставлять під сумнів теоретичне і практичне значення дослідження, а мають характер наукової дискусії та окреслюють авторові перспективи подальших наукових пошуків.

Повнота викладу результатів дисертації в опублікованих працях.

Результати дисертаційної роботи повністю відображено в публікаціях здобувача. Основні теоретичні положення і висновки дисертації Ріяки Є.О.

викладені у 8-ми наукових працях, з яких 3 статті – в наукових фахових виданнях України, а також 5 - ти тезах наукових доповідей, які відображають найважливіші висновки даного дослідження, що є достатньою мірою логічними та обґрунтованими. Кількість наукових публікацій здобувача є достатньою, їхній зміст не є тотожним.

Відсутність порушень академічної доброчесності. У наданій на рецензування дисертаційній роботі не виявлено ознак академічного плагіату або інших порушень, які могли б поставити під сумнів самостійність виконаного дослідження. Дисертантом зроблено посилання на використані джерела інформації. Текст дисертації є оригінальним і таким, що виконаний здобувачем самостійно, всі сформульовані в роботі положення і висновки обґрунтовані на основі особистих досліджень автора.

Загальний висновок. Дисертаційне дослідження Ріяки Є.О. «Межі національної кримінально-правової юрисдикції (порівняльне дослідження)» виконане на високому теоретичному та належному науково-методологічному рівні, структура роботи є логічною. Зміст дисертаційної роботи відповідає поставленій меті і завданням, висновки є обґрунтованими, отримані результати проведеного здобувачем дослідження відповідають темі дисертації.

Наукова новизна є актуальною і вчасною для науки кримінального права, а матеріали та висновки дисертації можуть бути використані у науково-дослідній сфері, навчальній та законотворчій діяльності.

За своїм змістом і загальною спрямованістю дисертаційне дослідження Ріяки Є.О. відповідає спеціальності 081 Право, робота пройшла належну апробацію. Дисертація є самостійною завершеною працею, в якій відсутні порушення академічної доброчесності. Оформлення дисертаційної роботи відповідає встановленим законодавчим вимогам.

Викладене вище дозволяє зробити висновок, що дисертація «Межі національної кримінально-правової юрисдикції (порівняльне дослідження)», подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії, відповідає вимогам

Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 341 від 21.03.2022, № 502 від 19.05.2023, № 507 від 03.05.2024), а її автор – Ріяко Євген Олександрович – заслуговує на присудження йому наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право.

Офіційний рецензент:

доктор юридичних наук, професор

завідувач кафедри міжнародного і європейського

права юридичного факультету

Харківського національного

університету імені В.Н. Каразіна

Тетяна СИРОЇД

Онлайн сервіс створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 18:40:47 11.06.2026

Назва файлу з підписом: Сироїд Т.Л. Рецензія на дисертацію Ріяко Є.В.pdf.p7s
Розмір файлу з підписом: 370.1 КБ

Перевірені файли:

Назва файлу без підпису: Сироїд Т.Л. Рецензія на дисертацію Ріяко Є.В.pdf
Розмір файлу без підпису: 352.8 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: СИРОЇД ТЕТЯНА ЛЕОНІДІВНА

П.І.Б.: СИРОЇД ТЕТЯНА ЛЕОНІДІВНА

Країна: Україна

РНОКПП: 2523516685

Організація (установа): ФІЗИЧНА ОСОБА

Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 18:40:47 11.06.2026

Сертифікат виданий: КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"

Серійний номер: 5E984D526F82F38F040000008C984101C5097607

Алгоритм підпису: ДСТУ 4145

Тип підпису: Удосконалений

Тип контейнера: Підпис та дані в одному файлі (CAAdES enveloped)

Формат підпису: З повними даними ЦСК для перевірки (CAAdES-X Long)

Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2026.04.06 13:00